

MAKALELERLE

PARAGRAF ÇALIŞMA KÂĞITLARI

Isınma Düzeyi



**Bilgilendirici
Makaleler**



**Paragraf
Soruları**



**Anlama ve
Yorumlama**

temeldenparagraf.com

Hulusi DEMİR



Isınma Düzeyi

“Isınma Düzeyi Analitik Okuma Kılavuzu”

ÖSYM'nin son yıllardaki yeni nesil soruları, adaydan sadece okumasını değil; metnin mimarisini çözmesini, kavramlar arası ilişki kurmasını ve “okumada aktif tahmin stratejisi” geliştirmesini beklemektedir. Bu kılavuz, www.temeldenparagraf.com bünyesindeki “Temel Düzey” çalışma kağıtlarına geçmeden önce tamamlanması gereken, zihinsel bir ısınma protokolüdür. Isınma düzeyinde metinler, mimariyi daha net görebilmeniz için sade ve anlaşılır tutulmuştur.

Aşağıdaki adımlar, 20 makale boyunca zihinsel haritanızı oluşturmanıza rehberlik edecektir.

ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI

Bu bölümde temel paragraf stratejilerine yer verilmiştir.

Başlık Dedektifi

Görev: Parçanın genelini yansıtan, kapsayıcı bir veya birden fazla “başlık” bulunuz.

Amaç: Metnin sınırlarını ve çatısını belirlemek.

Anahtar Dedektifi

Görev: Paragrafın anahtar kelimelerini belirleyerek aşağıya yazınız.

Kural: Bu kelimeleri metin içerisinde “çift tırnak” ile işaretlemeyi unutmayınız.



Konu Dedektifi

Görev: Anlatılan konuyu kendi cümlelerinizle ifade ediniz.

Soru: “Bu paragraf aslında tam olarak ne anlatıyor?”

Hızlı Özet

Soru: Tüm bu mimariyi tek veya iki cümle ile özetleyebilir misin?

Hedef: Karmaşık görünen yapıyı en basit formuna indirmek.



Çözüm ve Analiz Kontrolü



Çalışma kağıdındaki tüm makalelerin analizlerine ve örnek çözümlerine aşağıdaki adresten ulaşabilirsiniz:

www.temeldenparagraf.com

Kategori: Paragraf Çözme ve Metin Atölyesi veya Çalışma Kağıtları Sayfası

1. [ANALİZ METNİ]

Romalılar ve Hititler gibi antik medeniyetler, şehirlerini kurarken en büyük önceliği su yönetimine vermişlerdir. Binlerce yıl önce, sadece yer çekimi kuvvetini kullanarak suyu kilometrelerce uzaktan şehirlere taşıyan devasa su kemerleri inşa etmişlerdir. Bu yapılar sadece birer mimarlık harikası değil, aynı zamanda matematiksel bir dehanın ürünüdür. Suyun akış hızını sabitlemek için yapılan çok küçük eğim hesapları, günümüz modern mühendisliğini bile hayrete düşürmektedir. Suyun depolandığı dev sarnıçlar ise kuraklık dönemlerinde şehrin hayatta kalmasını sağlayan birer yaşam sigortası görevi görmüştür. Bu durum, antik toplumların doğayla uyumlu bir teknoloji geliştirme konusundaki ustalığını açıkça ortaya koymaktadır.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam okunuz.



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu □], teknik terimleri (Daire ○) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

2. [ANALİZ METNİ]

Psikolojide “akış” kavramı, bir kişinin yaptığı işe tamamen odaklandığı, zamanın nasıl geçtiğini anlamadığı ve dış dünyadan tamamen koptuğu o özel anı ifade eder. Bir ressamın tablosunu yaparken, bir sporcunun maçın en kritik anında veya bir öğrencinin sevdiği bir kitabı okurken hissettiği bu durum, beynin en verimli çalıştığı evredir. Akış halindeyken kişi, kapasitesinin sınırlarını zorlar ama bunu yaparken büyük bir haz duyar. Araştırmalar, hayatında daha sık “akış” anları yaşayan bireylerin genel mutluluk seviyelerinin çok daha yüksek olduğunu göstermektedir.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam oku



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu □], teknik terimleri (Daire ○) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

3. [ANALİZ METNİ]

"Tardigrad" ya da halk arasında bilinen adıyla "su ayısı", dünyanın en dayanıklı canlısı olarak kabul edilir. Mikroskopik boyuttaki bu canlılar; dondurucu soğukta, kaynayan sularda, yüksek radyasyon altında ve hatta oksijensiz uzay boşluğunda bile hayatta kalabilmektedir. Onları bu kadar dirençli kılan şey, olumsuz koşullarda vücutlarındaki suyu tamamen atarak "tun" adı verilen bir uyku moduna geçmeleridir. Bu durumda metabolizmaları neredeyse durur ve yıllarca bu şekilde bekleyebilirler. Koşullar normale döndüğünde ise bir damla suyla tekrar hayata dönerler. Bilim insanları, su ayılarının bu eşsiz korunma mekanizmasını inceleyerek, gelecekte ilaçların ve aşılardan dondurulmadan saklanması için yeni yöntemler geliştirmeyi hedeflemektedir.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam okunuz.



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu ☐], teknik terimleri (Daire ☐) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

4. [ANALİZ METNİ]

Rönesans döneminin dâhisi Leonardo da Vinci, sadece "Mona Lisa" tablosuyla değil, bitmek bilmeyen merakıyla tarihe yön vermiştir. O, sadece bir ressam değil; aynı zamanda bir mühendis, anatomist ve mucitti. Leonardo'yu diğerlerinden ayıran en büyük özellik, kuşların kanat yapısından insan kaslarının işleyişine kadar her şeyi sorması ve gözlemlemesidir. Not defterleri; helikopter taslakları, devasa savaş makineleri ve detaylı vücut çizimleri doludur. Onun için bilgi, birbirinden kopuk parçalar değil, her şeyin birbirine bağlı olduğu devasa bir ağıdır. Leonardo'nun hayatı bize, gerçek başarının sadece yetenekle değil, "dünyaya bir çocuğun merakıyla bakmakla" mümkün olduğunu kanıtlamaktadır.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam oku



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu ☐], teknik terimleri (Daire ☐) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

5. [ANALİZ METNİ]

Yıllar boyunca arkeologlar, ormanların derinliklerindeki kayıp şehirleri bulmak için ellerinde haritalarla zorlu doğa koşullarında yürümek zorundaydı. Ancak "LiDAR" adı verilen lazer tarama teknolojisi, bu süreci tamamen değiştirdi. Bir uçaktan veya drondan yere gönderilen milyonlarca lazer ışını, bitki örtüsünün içinden geçerek toprağın altındaki yapıların 3 boyutlu bir haritasını çıkarabiliyor. Bu sayede, Amazon ormanlarında veya Orta Amerika'nın sık bitki örtüsü altında binlerce yıldır gizli kalmış devasa piramitler ve yol ağları saniyeler içinde tespit edilebiliyor. LiDAR, arkeolojiyi "kazı yapmadan önce görme" aşamasına taşıyarak, insanlık tarihinin karanlıkta kalmış sayfalarını ışık hızıyla aydınlatmaktadır.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlelerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam oku



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu], teknik terimleri (Daire) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

6. [ANALİZ METNİ]

Okyanuslar, sadece devasa su kütleleri değil, aynı zamanda dünyamızın "merkezi ısıtma ve soğutma sistemi"dir. Büyük okyanus akıntıları, ekvatordaki sıcak suları kutuplara, kutuplardaki soğuk suları ise ekvatora taşıyarak küresel bir denge kurar. Örneğin, "Golfstream" adı verilen sıcak su akıntısı olmasaydı, Avrupa'nın kuzeyi bugün olduğundan çok daha sert ve yaşanmaz bir iklime sahip olurdu. Ancak iklim değişikliği nedeniyle buzulların hızla erimesi, okyanus sularının tuzluluk oranını değiştirerek bu akıntıların yavaşlamasına yol açıyor. Bu devasa su döngüsünün bozulması, dünyanın iklim haritasının tamamen değişmesi ve alışılmadık hava olaylarının yaşanması anlamına geliyor.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlelerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam okunuz.



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu], teknik terimleri (Daire) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

7. [ANALİZ METNİ]

Uzun yıllar boyunca başarının tek ölçütünün "IQ" (sayısal ve sözel zekâ) olduğu düşünülürdü. Oysa günümüzde "EQ" yani duygusal zekânın, okul ve iş hayatında en az IQ kadar önemli olduğu kabul ediliyor. Duygusal zekâ; kişinin kendi duygularını tanıması, yönetmesi ve başkalarının duygularıyla empati kurabilme becerisidir. Öfke anında sakin kalabilen, zorluklar karşısında pes etmeyen ve çevresindekilerle sağlıklı iletişim kuran bireyler, teknik bilgileri ne kadar yüksek olursa olsun diğerlerinden bir adım öne çıkıyor. Zekâ bizi bir kapıdan içeri sokabilir ancak o kapının ardında kalıcı olmamızı sağlayan şey, duygularımızı ne kadar ustalıkla yönettiğimizdir.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam oku



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu □], teknik terimleri (Daire ○) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

8. [ANALİZ METNİ]

Dünya nüfusu hızla artarken tarım arazilerinin verimsizleşmesi, bilim insanlarını "Dikey Tarım" yöntemine yöneltti. Bu sistemde meyve ve sebzeler, devasa binaların içinde, toprak yerine zenginleştirilmiş su çözeltileri kullanılarak kat kat raflarda yetiştiriliyor. Güneş ışığı yerine özel LED lambaların kullanıldığı bu çiftliklerde, mevsim ne olursa olsun yılın 365 günü üretim yapılabilir. Geleneksel tarıma göre %95 daha az su harcanması ve zirai ilaçlara gerek duyulmaması, dikey tarımı hem çevreci hem de verimli kılıyor. Yakın gelecekte, yediğimiz marulların veya çileklerin şehrin göbeğindeki bir gökdelenin sofralarımıza gelmesi şaşırtıcı olmayacak.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.

Temelden
Paragraf



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam okunuz.



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu □], teknik terimleri (Daire ○) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

9. [ANALİZ METNİ]

Hiç aniden duyduğunuz bir kokunun sizi yıllar öncesine, çocukluğunuzun geçtiği bir sokağa veya bir bayram sabahına götürdüğü oldu mu? Bu durumun nedeni, koku duyusunun beynimizdeki “hafıza ve duyu” merkezi olan limbik sistemle doğrudan bağlantılı olmasıdır. Diğer duyularımız (görme, işitme) beyinde önce bir filtreden geçerken, koku sinyalleri hiçbir aracı olmadan doğrudan belleğe ulaşır. Bu yüzden kokular, görüntülerin aksine çok daha kalıcı ve duygusal olarak daha yoğundur. İnsanoğlu binlerce kokuyu birbirinden ayırt edebilir ve bu kokuları belirli olaylarla eşleştirerek “koku hafızası” adı verilen devasa bir arşiv oluşturur.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam okunuz.



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu □], teknik terimleri (Daire ○) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

10. [ANALİZ METNİ]

Günümüzden yaklaşık 4.000 yıl önce soyları tükenen mamutlar, Buzul Çağı'nın en görkemli simgelerinden biridir. Fillerin yakın akrabası olan bu dev canlılar, dondurucu soğuklara uyum sağlamak için kalın bir kürk tabakasına ve vücut ısını koruyan devasa bir yağ katmanına sahipti. Mamutların sadece avlanma nedeniyle değil, iklimin aniden ısınması ve yaşam alanlarının daralması sonucu yok oldukları düşünülüyor. Bugün Sibiry'a gibi bölgelerde donmuş toprakların (permafrost) altında bozulmadan kalmış mamut kalıntıları bulunuyor. Bu kalıntılar üzerindeki genetik araştırmalar, bilim dünyasında “acaba mamutları tekrar hayata döndürebilir miyiz?” tartışmasını başlatsa da bu durumun etik ve çevresel sonuçları hâlâ büyük bir soru işareti.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam oku



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu □], teknik terimleri (Daire ○) içine alınız.



Hızlı Özet

11. [ANALİZ METNİ]

“Nano” kelimesi, metrenin milyarda biri kadar küçük bir ölçeği ifade eder. Nano teknoloji ise maddeye bu mikroskobik düzeyde müdahale ederek ona yepyeni özellikler kazandırma sanatıdır. Örneğin, bu teknoloji sayesinde üretilen “kendi kendini temizleyen camlar” veya “leke tutmayan kumaşlar”, suyun ve kirin yüzeye tutunmasını engelleyen nano yapılar içerir. Sağlık alanında ise vücuda enjekte edilen nano robotların, sadece hasta hücreleri hedef alarak ilaç taşıması hedeflenmektedir. Bu teknoloji, gelecekte eşyaların daha hafif, daha dayanıklı ve daha akıllı olmasını sağlayarak sanayiden tıba kadar her alanda “küçük ama dev” bir değişim başlatacaktır.

ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI

Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.

Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.

Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)

Paragraf ikinci defa tam okunuz.

Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu], teknik terimleri (Daire) içine alınız.

Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

12. [ANALİZ METNİ]

Geleneksel Japon kağıt katlama sanatı olan “origami”, günümüzde modern mühendislik projelerinin en büyük ilham kaynağı haline geldi. Bilim insanları, devasa güneş panellerini veya uzay teleskoplarını küçük bir hacme sığdırıp uzay boşluğunda sorunsuz bir şekilde açmak için origami tekniklerini kullanıyor. Sadece uzay teknolojisinde değil, tıpta damarları açmak için kullanılan “stent” gibi küçük aparatların katlanma biçimlerinde de bu kadim sanatın izleri görülmektedir. Origami, karmaşık yapıların en az yer kaplayacak şekilde nasıl saklanabileceğine dair sunduğu geometrik çözümlerle, sanatın ve matematiğin mükemmel bir birleşimi olduğunu kanıtlamaktadır.

ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI

Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:

Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.

Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)

Paragraf ikinci defa tam oku

Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu], teknik terimleri (Daire) içine alınız.

Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

13. [ANALİZ METNİ]

Mercan kayalıkları, okyanus yüzeyinin sadece %1'inden daha az bir alanı kaplamasına rağmen, denizlerdeki canlı türlerinin yaklaşık dörtte birine ev sahipliği yapar. Bu yüzden bu bölgeler haklı olarak “denizlerin yağmur ormanları” olarak adlandırılır. Mercanlar, hem kıyı şeritlerini fırtınaların aşındırıcı etkisinden korur hem de milyonlarca insan için geçim kaynağı sağlar. Ancak deniz suyu sıcaklığının artması, mercanların üzerindeki renkli algleri (su yosunlarını) terk etmesine ve “mercan beyazlaması” denilen ölümcül bir sürece yol açmaktadır. Bu hassas ekosistemi korumak, sadece balıkları değil, okyanusların ve dolayısıyla dünyanın genel sağlığını korumak anlamına gelir.

 ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI

 Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:

 Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.

 Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)

 Paragraf ikinci defa tam oku

 Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çizin.

Özel isimleri [Kutu ☐], teknik terimleri (Daire ☐) içine alınız.

 Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

14. [ANALİZ METNİ]

Tüketim toplumunun getirdiği “daha fazlasına sahip olma” arzusu, beraberinde zihinsel yorgunluk ve karmaşayı da getirdi. Buna bir tepki olarak doğan “minimalizm” akımı, bireyi sadece gerçekten ihtiyaç duyduğu eşyalarla ve değerlerle yaşamaya davet eder. Minimalizm, sadece evi sadeleştirmek değil; aynı zamanda zihni gereksiz bilgilerden, zamanı ise faydasız meşguliyetlerden arındırmaktır. “Az ama öz” ilkesini benimseyen bu yaşam tarzı, odaklanma becerisini artırırken bireyin kendi iç huzuruna dönmesini kolaylaştırır. Fazlalıklardan kurtulmak, aslında asıl önemli olan şeylere (sevdiklerimize, hobilerimize ve kendimize) daha fazla yer açmaktır..

 ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI

 Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.

Temelden
Paragraf

 Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.

 Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)

 Paragraf ikinci defa tam okunuz.

 Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çizin.

Özel isimleri [Kutu ☐], teknik terimleri (Daire ☐) içine alınız.

 Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

15. [ANALİZ METNİ]

Bugün cebimize sığan akıllı telefonlar, 1946 yılında tamamlanan ilk modern bilgisayar "ENIAC"tan milyonlarca kat daha güçlüdür. ENIAC, yaklaşık 30 ton ağırlığındaydı ve koca bir odayı kaplıyordu. O dönemde sadece askeri hesaplamalar için kullanılan bu dev makine, saniyede 5.000 toplama işlemi yapabiliyordu. Onu çalıştırmak için binlerce vakum tüpü ve devasa miktarda elektrik enerjisi gerekiyordu. ENIAC'ın hantal yapısı ve kısıtlı kapasitesi, bugünün teknolojisiyle kıyaslandığında komik görünebilir. Ancak o, dijital çağın kapısını aralayan ilk anahtar olmuş ve bugünkü kişisel bilgisayarların temelini atan en büyük devrim olarak tarihe geçmiştir.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam oku



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu ☐], teknik terimleri (Daire ☐) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

16. [ANALİZ METNİ]

Doğada bazı canlılar, hiçbir dış kaynağa ihtiyaç duymadan kendi ışıklarını üretebilirler. "Biyoluminesans" adı verilen bu olay; ateş böceklerinden derin deniz balıklarına, bazı mantar türlerinden mikroskopik deniz canlılarına kadar geniş bir yelpazede görülür. Bu ışık, canlıların vücudundaki özel kimyasal maddelerin oksijenle etkileşime girmesi sonucu oluşur. Peki, bu canlılar neden ışık yayar? Ateş böcekleri bu yöntemi eşlerini bulmak için kullanırken, derin deniz fener balıkları avlarını karanlıkta kendilerine çekmek için kullanırlar. Bazı canlılar ise düşmanlarını korkutup kaçırmak amacıyla aniden parlamaya bir savunma mekanizması geliştirmişlerdir. Doğanın bu büyüleyici fenerleri, evrimin hayatta kalmak için ne kadar yaratıcı çözümler sunduğunun en parlak kanıtıdır.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerinizle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam okunuz.



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu ☐], teknik terimleri (Daire ☐) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

17. [ANALİZ METNİ]

İletişim kurarken sadece ağızımızdan çıkan kelimelere odaklanırsınız, oysa araştırmalar iletişimin %60'tan fazlasının "sözel olmayan" yollarla, yani beden diliyle gerçekleştiğini gösteriyor. Yüz ifadelerimiz, el hareketlerimiz (jestler), duruşumuz ve hatta göz teması kurma biçimimiz, karşımızdaki kişiye kelimelerden çok daha güçlü mesajlar gönderir. Örneğin; kolların göğüste kavuşturulması genellikle savunmacı bir tavrı simgelerken, avuç içlerinin yukarı bakması dürüstlük ve açıklık mesajı verir. Beden dilini okumayı bilmek, sadece başkalarını daha iyi anlamamızı sağlamaz; aynı zamanda kendi duygularımızı daha etkili bir şekilde yansıtmamıza da yardımcı olur. Unutmayın, dudaklar yalan söylese bile beden çoğu zaman gerçeği fısıldar.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam oku



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu], teknik terimleri (Daire) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

18. [ANALİZ METNİ]

Antarktika, yeryüzünün en soğuk ve ıssız yeri olarak bilinse de buz tabakasının yaklaşık 4 kilometre altında devasa bir su dünyası gizlidir. Vostok Gölü, milyonlarca yıldır dış dünyadan tamamen izole kalmış, güneş ışığı görmeyen dev bir tatlı su gölüdür. Bilim insanları, bu ekstrem koşullarda (aşırı basınç ve dondurucu soğuk) yaşayan mikroorganizmaların olup olmadığını araştırmaktadır. Vostok Gölü'nden alınacak örnekler, sadece dünyadaki yaşamın sınırlarını anlamamızı sağlamakla kalmayacak; aynı zamanda Jüpiter'in uydusu Europa gibi buzla kaplı diğer gezegenlerde yaşam olup olmayacağına dair de önemli ipuçları sunacaktır. Burası, dünyanın kendi içindeki bir "başka gezegen" gibidir.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.

Temelden
Paragraf



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam okunuz.



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu], teknik terimleri (Daire) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

19. [ANALİZ METNİ]

Koku duyusu, beş duyumuz arasında duygularla ve hafızayla en doğrudan bağ kuran duyudur. Bunun nedeni, koku sinirlerinin beyinde doğrudan “amigdala” (duygu merkezi) ve “hipokampus” (hafıza merkezi) ile bağlantılı olmasıdır. Diğer duyular mantıksal bir süzgeçten geçerken koku, doğrudan duyguları tetikler. Bu yüzden, fırından yeni çıkmış bir ekmek kokusu bizi anında çocukluğumuza götürebilir veya taze biçilmiş çimen kokusu huzurlu bir yaz gününü anımsatabilir. Hatta kokuların insanların satın alma kararlarını ve ruh hallerini etkilediği bilindiği için, modern dünyada “koku pazarlaması” adı verilen bir teknikle mağazalarda özel aromalar kullanılmaktadır. Kokular, zihnimizin derinliklerindeki kilitle kapıları açan sessiz anahtarlardır.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz:



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam oku



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu ☐], teknik terimleri (Daire ☐) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

20. [ANALİZ METNİ]

19. yüzyılın sonlarına kadar sanatın asıl amacı, doğayı ve insanı “olduğu gibi”, bir fotoğraf gerçekliğinde yansıtmaktı. Ancak modern sanatın doğuşuyla birlikte sanatçılar bu kalıpları yıktılar. Artık önemli olan nesneyi olduğu gibi çizmek değil, o nesnenin sanatçıda uyandırdığı “duyguyu” ve “izlenimi” yansıtmaktı. Pablo Picasso’nun nesneleri parçalara ayırdığı Kübizm veya Salvador Dali’nin rüyaları andıran Sürrealizm eserleri, ilk bakışta anlamsız gelebilir. Ancak modern sanat, izleyiciye “Gördüğün şey sadece bir nesne değil, bir fikirdir.” der. Bu akım, sanatı sadece bir “güzellik” aracı olmaktan çıkarıp, düşündürten, sorgulatan ve geleneksel algıları sarsan bir ifade biçimine dönüştürmüştür.



ÇALIŞMA VE ANALİZ ALANI



Başlık Dedektifi

Parçanın genelini yansıtan başlık(lar) bulunuz.



Anahtar Dedektifi

Paragrafın anahtar kelimelerini aşağıya yazınız.



Konu Dedektifi

Anlatılan konuyu kendi cümlemlerle aşağıya yazınız. (Bu paragraf ne anlatıyor?)



Paragraf ikinci defa tam okunuz.



Okuma yaparken önemli yerlerin, kavramların altını çiziniz.

Özel isimleri [Kutu ☐], teknik terimleri (Daire ☐) içine alınız.



Hızlı Özet

Tek veya iki cümle ile paragrafı özetleyebilir misin?

“Isınma Düzeyi Analitik Okuma Kılavuzu”

www.temeldenparagraf.com ekosistemine yeni adım atan ve metin mimarisini çözme konusunda disiplin kazanmak isteyen her seviyeden aday için tasarlanmıştır. Bu aşama, karmaşık sorularda boğulmadan önce zihni “statik çözüm” moduna sokan bir hazırlık evresidir.

İşte bu çalışma kağıtlarından en yüksek verimi alacak gruplar:

Kimler Faydalanabilir?

1. Temel Seviye Adaylar (Sıfırdan Başlayanlar)

Paragraf Korkusu Olanlar: Metinleri anlamakta zorlanan, “okuduğumu anlamıyorum” diyen adaylar için sadeleştirilmiş metinlerle özgüven inşası sağlar.

Odaklanma Sorunu Yaşayanlar: Metni parçalara ayırarak (Başlık, Anahtar Kelime, Konu Dedektifi,) dikkati tek bir noktaya toplamayı öğrenirler.

2. Orta Seviye ve “Netleri Takılan” Adaylar

Hız Tuzağına Düşenler: Çok hızlı okuduğu için basit hatalar yapanların hatalarını minimize ederler.

Kavram Karmaşası Yaşayanlar: Özel isimleri [Kutu] içine alma ve teknik terimleri (Daire) içine alma gibi “Sinaptik Kodlama” teknikleriyle metindeki bilgi hiyerarşisini kurmayı öğrenirler.

3. Sınav Maratonuna Hazırlananlar (LGS, YKS, KPSS, ALES, DGS)

Yeni Nesil Sorularla Tanışanlar: ÖSYM tarzı, metnin mimarisini sorgulayan sorulara geçmeden önce “okumada aktif tahmin stratejisi” geliştirmek isteyenler için idealdir.

Analitik Düşünme Becerisini Geliştirmek İsteyenler: Paragrafı sadece bir soru değil, çözülmesi gereken bir “statik yapı” olarak görmeye başlayan adaylar.

Bu Kılavuz Size Ne Kazandırır?

Bilişsel Disiplin: Metne rastgele değil, belirli bir “DÜZENDE” üzerinden bakmayı öğretir.

Görsel Hafıza: Kodlama standartları sayesinde metin üzerindeki önemli noktaları saniyeler içinde fark etmenizi sağlar.

Özetleme Yeteneği: “Hızlı Özet” aşamasıyla, uzun metinleri tek cümlede kristalleştirme becerisi kazandırır.

! NOT: Çalışma kağıtlarının açık uçlu cevapları www.temeldenparagraf.com sitemizde mevcuttur.

☐ Çalışma kağıtlar ile ilgili mutlaka geri bildirimlerinizi bekliyorum.

Hulusi DEMİR (www.temeldenparagraf.com site üzerinden iletişim kurabilirsiniz.)
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni